

У Ср. Карловцима, 1. априла године 1908.

СРПСКИ ПЧЕЛАР

ИЛУСТРОВАН ОРГАН „СРПСКЕ ПЧЕЛАРСКЕ ЗАДРУГЕ“

Излази месечно једанпут.

УРЕДНИК

Јован Живановић

Бр. 4.

Чланови оснивачи „Српске пчеларске задруге у Руми“ плаћају једанпут за увек 50 круна, а редовни чланови I. реда 6 круна годишње; добивају једни и други лист бесплатно, а чланарину нека шаљу: „Управи српске пчеларске задруге у Руми“. Који нису чланови задруге а желе имати лист плаћају 6 Круна претплате.

Година
XII.

Добротвор српске привредне омладине
Миле пл. Дракулић од Мрсињграда
цес. и кр. капетан.

Испустио је своју племениту душу 23. фебруара (7. марта) о. г. у Загребу у својој 83 години завештавши још за живота све своје вредносне папире у вредности близу 10.000 круна друштву Привредник. Из фонда Мила пл. Дракулића подузеће се ново покољење, нов привредни нараштај, који ће данас сутра, кад на своје ноге стане, бити од користи себи, свом крају, роду и народу, а најпосле се и у свога добротвора угледати. Лака му земља и вечан спомен!

Игњат В. Бурјан,

управитељ економске школе у Новом Бицову у Чешкој

умро је у два сата ноћу петнаестог марта у 57. години свога живота. Он не припада само чешком народу као изврстан књижевник из економије, који је на тој струци врло много радио, него припада и српском народу као изврсни надзорник српских црквених добара и који је уређивао у друштву са Јованом Живановићем „Привреду“, економски лист год. 1888. 1881. и 1882. Зашто нас је оставио, то је позната ствар. Како је Герман постао патријархом, одмах се захвалио и отишао своје народу чешком да га послужи својим великим економским знањем као управитељ економске школе у Нов. Бицову. Он је требао сада по други пут доћи међу Србе као надзорник српских народних црквених добара, што је желио, али то није допуштала политика. Шта ћемо. Нека ти је Бурјане! лака твоја словенска земља Чешка и вјечан спомен!

Пчеларски календар.

Април.

Природа се све већма одева у свечано рухо. Шарено цвеће својим мирисним чашицама са свију страна позива своју милу гошћу пчелу на пир, а вредна пчела не зна на коју ће страну пре. Умилна зука на пчелињаку све је јача, а лета и седала на више пута и земља пред кошницама шарене се од рђе разне боје. Зато ће пчелар сада већма отворити лета, да вредне пчеле не сметају једна другој. Када је добра паша, не треба се плашити туђица. Само на безматке и слабице треба и тада припазити.

Што је паша издашнија и дани лепши, тиме ће наше вредне пчеле са све већом журбом доносити мед и рђу, а појила ће се црнити од силних водоноша, јер живот у кошницама све већма буја. Матица живо носи јаја а легло се све већма шири. Младе се пчеле сваки дан легу а тиме и друштва јачају. У јачим друштвима почиње матица носити јаја и у трутовске ћелице. Сада је време да пчелар додаје у кошнице у почетку

готово изграђено саће, а када се у пчела пробуди нагон за градњу саћа, тада треба додавати оквире испуњене са вештачким саћем. Готово или вештачко саће додаје се до последњег оквира са леглом, дакле не у средину плодишта а не ни на крају кошнице.

Ко досада није своје безматке и слабице спојио, не мора сада то више ни чинити, јер им се може помоћи и без спајања. Додавањем саћа са заклопљеним леглом, појачаваћемо своје безматке и слабице, а додавањем пчелињег саћа са јајима, даћемо прилику безматку, да изведе себи матицу. Док се матице излегу, биће и трутова, који ће их оплодити. Да безматка не малакше друштвом док не стече матицу, треба га појачавати заклопљеним леглом. Саће са леглом додаје се у плодиште а не на крај кошнице. Легла треба додати толико, колико пчеле могу покрити, дакле мало по мало. Око сувише слабих безматка и слабица није вредно мучити се, него их треба спојити.

Ко је оставио јесена својим кошницама задоста меда, може сада полагао сат по сат дрљачом превлачити. То ће бити нека врста спекулативног прихрањивања. Друго спекулат. прихрањивање за наше крајеве није нужно, јер у нас има одмах с пролећа где мање где више паше. Спекулативно прихрањивање је тежак посао, који треба добро испећи. Из предавања г. проф. Живановића, које је држао прошле године на пчеларск. конгресу у Броду, видели смо, како најчувенији пчелари различито суде о спекул. прихрањивању. (Види „Срп. Пчелар“ год. XI. стр. 152.)

Сада је најбоље куповати кошнице, мада су сада скупље него у јесен. Само сада не смемо више куповати кошнице, које су ближе од $1\frac{1}{2}$ сах. нашем пчелињаку, јер би се све старије пчеле вратиле на своје старо место, а тиме ба нам кошнице ослабиле.

Кошнице требају сада доста меда, зато га мора бити довољно у свима кошницама, јер ако нема у кошници меда, а закупи рђаво време, пчеле ће почети избацити легло, а тиме друштво слаби и ројидба се одгађа.

У другој половини месеца априла треба радити на изједначавању кошница. Из сувише јаких кошницама одвађаваћемо помало зрело легло, па додати слабијим кошницама. Када изједначимо своје кошнице, пре ћемо и са ројидбом бити готови, него када кошнице оставимо саме себи. Само при том послу треба пазити, да не би јаке кошнице сувише ослабили.

Саће у којем има много трутовских ћелица, боље је претопити па заменити вештачким саћем, него га крпити, јер када крпимо, на саставцима опет изграде пчеле трутовске ћелице.

Залишно саће треба чувати од метиља. У оквире треба уметати вештачко саће и спремати све за ројидбу.

Ђ. Коларовић.

Спремајмо се за изложбу.

(Наставак).

Ликери што се у трговинама добивају под називима ликер од вишања, наранџи, лимуна, ораха, крушака „кајзерски“ и т. д. нису ништа друго него помешано $\frac{2}{3}$ шпиритуса са $\frac{1}{3}$ воде, шећера и онаке есенције какав се ликер жели имати.

Ко је рад да има разноврсних ликера у кући тај ће потпуно зрело воће налити са ракијом препеченицом, додати меда и кад преври имати добар ликер. На тај начин може имати ликер од оскоруша, бресака, кајсија, крушака, кајзерки и т. д.

Од меда се може правити јако пиће под именом *шербет*. Ко се извезба у прављењу шербета може га направити, да после вишегодишњег стајања ни мало не уступа ма којем јужном вину.

Шербет се прави овако: у 20 литара воде куха се 7 килограма меда док уври за 5 литара, а то буде за 3—9 $\frac{1}{2}$ сата кухана. Под крај кухања баци се у котао 20 грама рузмарина и пусти да још 10 минута проври. Сад се скине с ватре да се разхлади и дода му се по чаше јечма самлевеног на кафени млин и једна кашика од јела дућанскога квасаца.

Кад се квасац сасвим растопи, процеди се текућина кроз кесу од фланела у буре у коме ће врети као шира. Кроз отвор спусти се у кесицу коре од једнога лимуна, карамфилица и коре од цимета да у бурету стоји све док траје врење. Да се кесица после може лако извадити, укуца се ексер код отвора, па се за њега на канап привеже кесица.

Температура треба да је 17—15° R. а отвор бурета покривен крицом или чашом. Врење траје око 1 месец дана. После врења вино се оточи у буренце, зачепи, постави у подрум и поступа с њим као и са оточеним вином. Мора се наине враћ чисто држати, буре доливати и у време претакати. Што шербет буде дуже стајао, биће све бољи.

У кући често треба и *рума* за теј, колаче, а и кад се воће укухава за зиму, ако се на флашу дода једна кафена кашика рума, воће ће се боље одржати и много пријатнији укус имати. Доброг рума тешко је добити, а и скупо се плаћа. Добродрума може се имати на овај начин. У 4 литре јаке препеченице ракије успе се 50 грама јамајкарумесенције, 5 грама ванилиесенције и обојадише са 2—3 грумичка пржена шећера. У 1 литри воде куха се 200 грама меда, док се добро опени и усијаним гвожђем неколико пута промеша, да мед изгуби мирис. Ово се долије горњој смеси кад се пре тога филтрила и имамо готов рум, који треба у флаше разлити и у песак у подрум положити.

Од меда се може правити пиће, које је у летњим врима нама пријатно као сода са лимуном. Прави се на овај нач

У 10 литара воде растопи се $\frac{1}{2}$ килограма меда и пристави у добро калајисаном лонцу на ватру. Кад је мало проврило саспе се у дрвен, калајисан или стаклен суд да се охлади. За тим се узме $\frac{1}{2}$ чаше те текућине и у њој растопи једну кашику од јела квасца (пресгерма) и успе у текућину и остави да преноћи.

Сутрадан скине се пена и текућина оцеди, пазећи да се не покрене са дна талог, и улије у флаше. Флаше морају бити јаке као и за шампањац, добро се запушити и запушач дротом завезати, јер хоће да истера запушач. За 10—12 дана стајања у подруму вреће је готово и пиће се може употребити. Пазити треба при отварању, јер хоће флаша да пукне. Пиће се мора попити за три недеље јер се после уквари.

На изложби ће се такмити не само ко боље уме што од меда извести, него и каквога меда који крај има. То је од особите важности, па зато потсећам већ у овом броју пчеларе из крајева, где има у изобиљу врбе и шљивика, да ухвате меда од ова два цвета. Ако потраје овако време као што је сада ево од 5—10 марта шљивица ће цветати већ у половици априла. Дивота је у то доба погледати красне шљивике у врдничком, јазачком и бешеновачком долу. Тамошњи пчечари треба да припреме чисте празне оквире и кад шљива цветати почне да их ставе у медиште ближе леглу и чим буде за истресање да на истресајку истресу нечекајући, да мед не би помешан био са медом и са друге које биљке.

Марко Шаула.

(Наставиће се).

Разговори о пчеларству са почетником.

Пише *Б. Коларовић.*

Пит. 54. — У гдекојој кошници имам силне трутове, сваки дан их је више. Шта да радим, како да их сузбијем? Ја посечем главе трутовскоме леглу, а кроз неколико дана опет саће пуно трутова, великих и малих. Чуо сам за неке трутоловке, помаже ли то? Смем ли трутове пре ројидбе таманити?

Одг. — Пре него што одговорим на ваша питања, држим да ће бити нужно, да рекнем коју више о трутовима. Познато ће вам бити да свака кошница, свако друштво има само једну потпуно развијену женку, која се може спарити, која се једанпут у животу оплоди с трутом, и која леже сву пчелу и све трутове у кв-

швици, а то јд матица. У нашем разговору (Пит. 36.) рекао сам вам, да су и пчеле радилице женке, али неразвијене. Зато се оне не могу спарити ни оплодити, нити лећи пчелу, али зато у некојим приликама могу лећи трутове, као што и неоплођена матица може лећи трутове, али не и пчеле. Јер, пчеле се легу само из јаја, која су оплођена мушким, трутовским семеном, а трутови се легу из неоплођених јаја. Постојање живих створова из јаја, која нису оплођена мушким семеном, зове се у науци *паршеногенеза*.

Трутови су мужјаци у кошници. Они су само зато у кошници, да оплођавају младе матице. Будући се матица не спарује на земљи ни у кошници, него у ваздуху више пута далеко од кошнице, то се је природа побринула, да осигура брже и лакше спаривање матица. Зато и има у кошници више трутова, јер када би у кошници био само рецимо један трут, када би се матица у ваздуху с њиме нашла и спарила! Када не би у кошници било много трутова, силне би младе матице остале неспарене и неоплођене, а неоплођене матице могу лећи само трутове. Така матица је пропаст за кошницу, а зове се *трутовњача*. Зато што су трутови у кошници само да оплођавају младе матице, зато се и појављују иред ројидбу, а после ројидбе их опет нестаје. Само безмаци задржавају чак до јесени, па и преко зиме трутове, јер се надају да ће стећи матицу, којој ће трутови требати. Добра кошница врло ретко задржава трутове после ројидбе.

Пчеле се легу у пчелињим, а трутови у трутовским ћелицама. Само када матица потроши трутовско семе и постане трутсвњача, леже трутове и у пчелиње саће. Ове трутове заклопе пчеле испупченим поклопцима, а каткада се забуне па их поклоне као и пчелиње легло јавним поклопцима. Зато више пута буде у кошницама трутова великих, средњих и малих, према томе у каквима су се ћелицама излегли. Но осим трутова које легу оплођене матице или матице трутовњаче, има трутова које легу и пчеле радилице (Пит. 36.). Доказано је, да су сви ти трутови савршени мужјаци и да сви могу матице оплођавати.

Сувише трутова убијство је за кошницу, јер на исхрањивање трутовскога легла оде силан мед, а и излежени трутови поједу силан мед из ћелица. Сасецање глава трутовскоме леглу слабо помаже, до год има у кожвизи трутов. саћа, а намештањем трутоловака на лета особито у време добре паше, муче се пчеле и задржавају од посла. Трутовима стаје се на пут само уметањем вештачкога саћа у кошнице. Без вештачкога саћа не може пчелар изићи на крај са трутовима. — У кошницама треба да буде понешто и трутова, а тога ће бити и поред вешт. саћа, јер пчеле по окрајцима саћа нађу места, где ће извести по коју трутовску ћелицу. Па нека на свима оквирима буде само 50—60 трутовских ћелица, и нека их матица само 2—3 пута залеже, ево трутова и сувише. Цело трутовско саће пропаст је за кошницу, зато га избацујте и замењујте вештачким саћем, мада и није прешла ројидба. Трутовско саће се може метати у кошнице и то у медиште, само када је у кошници ханеманова преграда, или ако је кошница обезматичена. Када у кошницама нема сувише трутова, изаћи ће са њима и саме пчеле на крај и без пчелареве помоћи.

Пит. 55. — Пред где којим кошницама по читаве дане леже силне пчеле не радећи ништа. Не ће ли се можда те кошнице наскоро ројити?

Одг. — Пчеле пред летом могу да значе ројидбу, али не увек. Ако су друштва јака, а кошнице унутра стешњене, или ако је стоје кошнице на јакој припеди, хоће пчеле да изиду и да угрончане чаме по читаве дане и ноћи пред кошницама, па да се опет кошнице не роје. Да нам пчеле у време најбоље паше не дангубе, треба додавањем вештачкога и готовога пчелињег саћа распустили кошницу, а преко ноћи врата скинути, да би се кошница расхадила. Ако пчелар није ништа чинио, да отера пчеле у кошницу, а пчеле наједанпут саме уђу, тада се може пчелар наскоро роју надати. Ако уз то има у кошници већ заливених матичњака, гада је пчелар још сигурнији, да ће се рој за који час пустити.

Беспослеио лежање пчела пред кошницама, може

пчелару да нанесе велике штете. Зато пчелар мора томе стајати на пут правећи хлада кошницама споља и распуштајући и расхлађујући кошнице изнутра.

Пит. 56. — По чему ћу познати, да ли ће се кошница скоро ројити?

Одг. — Када пчеле престану градити саће па га зарубе, а трутовско легло заклопљено, знак је да се кошница спрема за ројидбу. Још је сигурнији знак да је ројидба близу, када су матичњаци залежени, а када су матичњаци заклопљени, можемо се сваки дан роју надати. То су поуздани знаци да је ројидба близу, премда може кошница да се роји и када нису матичњаци заклопљени, а дешава се али ретко, да се кошница изроји, мада пчелар ни не види матичњаке, шта више мада их ни нема у кошници.

Јака друштва и лежење пчела пред кошницама не мора значити да ће се кошница ројити. Као што је већ било говора (*Пит. 55.*) пчеле хоће да угрончане стоје недељама пред кошницама, ако су на јакој прилеци или ако им је кошница тесна.

У време ројидбе, а то је у месецу мају и јунију, игра младих пчела почиње око подне, а што се већма приближује јесен бива игра све касније. Зајутра, рецимо око 8—9 сахати, нигда младе пчеле ни трутови не излећу на игру. Зато, ако која кошница у то доба обустави свој лет, па се почну пред кошницом пчеле играти, док остале кошнице раде, игуран је знак да ће се рој за који час пустити, јер та игра и није пишта друго него почетак ројења. Доста је поуздан знак да ће се кошница ројити, и када пред кошницом угрончане пчеле наједанпут уђу у кошницу. Када бисмо тада ту кошницу отворили, видели бисмо како су се многе пчеле загњуриле у ћелице и сисају мед. То чине пчеле зато, да се спрме за пут и да имају у новој празној кући за који дан хране. Док то пчеле чине, матица живо носи јаја, да олакша и да може лакше с ројем летети. Када су се пчеле нагутале меда, почну уз веселу зуку излазити из кошнице. Тада пчеле тако нагло излазе, да загушују лето. Многе се одмах са седала подижу у ваз-

дух, а многе прво нападају на земљу, па када мало одахну дижу се и оне горе у ваздух. Стара матица скоро увек прво падне на земљу па по том се тек диже горе, зато пчелар треба да пази да је не би згазио. И када пчеле излећу на игру, и онда јако изилазе из кошнице, али не тако као када се роје. За време игре, једне пчеле излећу а друге се одмах враћају, и то траје док све младе пчеле не излете на игру. Када се кошница роји, онда се не враћају више пчеле у кошницу, него се све дижу одмах високо у ваздух, где их бива све више и више, док се после веселе веселе игре, која траје по више часака не смире и у облику грозда не ухвате на какву грану или друго које место. Ко је само једанпут видео када се рој пушта, моћи ће га одмах разликовати од игре пчелиње.

Рекао сам да су затворени матичњаци најсигурнији знак да ће се кошница ројити, но зато не ћете ваљда мислити, да матичњаци значе ројидбу, када их нађете у ројидбу, када их нађете у безматку или у кошници са назовиматицама. У том случају извиде пчеле матичњаке, да би се спасле од пронасти а не што хоће да се роје.

Пит. 57. — Може ли пчелар убрзати или задржати ројидбу, ако хоће?

Одг. — Ројидбу можемо изазвати и убрзати: 1.) Спекулативним прихрањивањем. 2.) Додавањем трutowскога саћа и пуштањем да пчеле граде трutowско саће. 3.) Појачавањем са заклопљеним леглом. 4.) Стешњавањем и утопљавањем кошнице. 5.) Ако се јака кошница, која већ има матичњаке скањује, да се роји, можемо је изазвати да се роји ако је пре подне прихранимо медом разблаженим с водом. 6.) Рој можемо изазвати ако у време ројидбе врло јаку кошницу обезматичимо. Она ће тада извести више матичњака, па ако буде време повољно, а паша прилична, добићемо од ње добар првенац са младом матицом. Немци зову првенце, који се пуштају са младим матицама *Singervorschwarm*, а ми немамо име за те ројеве. Ја таки рој зовем *посмрце*, јер га добивамо после смрти старе матице.

Задржаћемо ројидбу ако будемо радили све про-

тивно овоме, што смо навели за убрзавање ројидбе. На-
 послетку и само време може да ускори или одгоди
 ројидбу. Топли и влажни дани изазивају пчеле на ро-
 јидбу, јер таки дани су увек и добре паше, а врели и
 и сухи дани као и хладни и киповити задржавају, па
 могу и сасвим да стану на пут ројидби.

Будући се најрадије роје кошнице са старим ма-
 тичама, то се најтемељитије стаје на пут ројидби оду-
 зимањем старе матице, а додавањем младе оплођене или
 неоплођене матице, или зрела матичњака пре него што
 кошница изведе себи матичњаке. Ако нам се старе ма-
 тиче чиве још добре, мошемо с њима направити мале
 вештачке ројеве, да имамо у случају потребе залишних
 матица. То треба радити са старим матицама које нам
 се чиве да су врло добре, а иначе је боље и за резерву
 имати младе матице.

Да не бисмо кубурили када бисмо све кошнице обезма-
 тичили, треба прво обезматичити две три најбоље кошнице,
 које нам се са своје вредноће, мирноће, непретераног
 ројења највећма допадају. Када те кошнице изведу себи
 матичњаке, тада треба обезматичити остале, па свакој
 додати по један сат са једним лепим матичњаком. Тако
 можемо не само стати на пут ројидби, него и облаго-
 родити свој пчелињак. Ко тако ради, тај не ће имати
 много посла са весносним сасецањем матичњака.

Ако не ћемо да нам се кошнице роје, не смемо пу-
 штати да пчеле граде трутовско саће и да се легу тру-
 тови. А да то не буде, не ћемо када се приближи ројидба,
 додавати кошницама почетке, него цело вештачко или
 већ готово изграђено пчелиње саће, но још боље је ве-
 штачко него изграђено саће, јер тако не само што ра-
 спуштамо кошницу, него дајемо пчелама прилику и да
 граде саће, а тиме их задржавамо од ројења.

Ко хоће да прими из кошнице само један рој, тај
 ће кошницу или вештачки изројити или ће је пустити
 да да првенца. Да се даље кошница не роји, пошто је
 дала првенца, посећи ће све матичњаке осим једног а
 после 8 дана урадиће то на ново. Пошто је кошница
 постила првенца, треба одмах матичњаке посећи, а не

чекати 8 дана, јер ако је рђаво време ројидбу задржало, може другенац, да се пусти и пре деветога дана. Дакле прво сечење матичњака треба предузети одмах сутрада пошто је кошница дала првенца, а друго сечење матичњака кроз 8 дана.

У плетарама се задржава ројидба, ако се маторка када пусти првенца уклови са свога места на друго које место, а на њено место метне се првенац. Рој ће тако ојачати, а маторка ће изгубити вољу, да се још роји.

Пит. 58. — Када се кошнице роје?

Одг. — Кошнице се не роје у свима крајевима у једно исто доба. Где има раније паше, бива и ројидба раније, а где је касније паша и ројеви су познији. Прави месеци за ројидбу су: мај, јуниј, јулиј, но хоће да их буде раније па и касније. Сваки пчелар воли раније него позније ројеве. Зашто? разумећете и сами.

Да се природна ројидба не отегне у недоглед, треба пчелар да изједначи своје кошнице по снази, па ће је једначије и брже изројити.

Кошнице се роје од 8 с. ујутро до 4—5 с. после подне. Будући је чекање и чување природних ројева дангубно, то пчелари који имају кошнице са покретним саћем ретко и пуштају да им се кошнице природно роје, него роје своје кошнице вештачки. О овом послу говорићемо доцније.

Пит. 59. — Реците ми, шта је најнужније да знам о ројевима и ројидби?

Одг. — Мало пре (Пит. 56.) било је говора о томе, по чему се познаје да ће се кошница ројити. Када је кошница сасвим зрела за ројидбу, излази из ње велики део старих и младих пчела са старом матицом и нешто трутова. Тај рој зато што је први зове се *првенац*. У редовним приликама првенац се пушта са старом матицом на 8—9 дана пре него што ће се излећи у кошници млада матица. У првенцу је дакле када иде ројидба правилним током увек једна и то стара матица. Зато што првенац има стару матицу, зато не лети далеко, а зато што има само једну матицу брзо се смири и лако га је стрести, јер нема више матица да цепају и буне

друштво. Тако је у редовним приликама, али може бити и друкчије. Ако рђаво време задржи првенца задуго у кошници, хоће да се зато време излегу младе матице. Тада хоће да у првенцу поред старе матице излетн и по која млада. Или, ако случајно стара матица ма како пре падне, изгуби се, угине и т. д. тада се као што сам рекао (П. 57.) првенац пушта са младом матицом. Осим тога дешава се, као што је о томе писао и Ђерзон још г. 1848. да стара матица остане у кошници, а са првенцем излази млада матица. Ово се дешава врло ретко.

(Наставиће се.)

Играчке у њемачком пчеларењу.

Пчеларство је грана економска и кад се рационално води, а држи се онога „на осовини роди мед“, може бити најкориснија грана економска. Човјек се може одати сасвијем на пчеларење, да од њега живи, али поједином ратару или виноградару може пчеларење бити и узгредан посао поред главнога рада на њиви и винограду. Да би се могао ратар, виноградар и занатлија забављати и пчеларењем, мора бити рад око пчеле прост и природан, а кошница таква, с којом се најбрже ради, јер је вријеме новац. Ратар, виноградар, занатлија не могу једнако радити око пчела. Они могу радили око пчела тек кад уграбе времена, зато посао око пчела треба да је што простији, једноставнији, да се што брже може урадити, да не буде штете око главних послова у винограду, на њиви у занату.

А и ко изабере пчеларство, да од њега живи, треба да ту нослови иду брзо око пчела, да не брљека много по кошницама, да ради око кошница само што је потребно и кад је потребно, јер пчела воли мир и свако узнемиривање пчела свети се, да пчеле за читав дан мање меда саберу. Дакле треба радити око пчела само кад је потреба и радње наше око пчела треба да су природне, да не иду против природе пчелиње, јер што год се ради против природе пчелиње, то ће нам се осветити. Рад око пчела треба да је што простији, једноставнији, да не траћимо вријеме узалуд, кад можемо друго што радити и другим се чим користити.

Да видимо какве су то играчке у њемачком пчеларењу.

Ми смо више пута писали како је добро пазити на поједине кошнице, које нам показују особита својства, која немају остале кошнице т. ј. пчеле. Гдјекоје кошнице т. ј. друштва, нареди поред рђаве паше, ипак нанесу прилично меда, докле остала друштва не нанесу ни онолико меда, колико би им доста

било, да могу презимити. Зато смо увијек препоручивали да се запаћају матице од онаких друштава, која саберу меда и при рђавој паши, докле остала друштва избацују црв напоље из кошнице, да не поумиру од глади. У таким вредним друштвима оддикује се матица, што умјерено носи јаја, што умјерено распробава друштво, докле матице у осталим кошницама толико носи јаја да су сви оквири напуњени леглом, а меда нема ништа, јер пчеле морају сав мед, да потроше на исхрањивање легла. Од таких друштава у мршавај години не само да нема пчелар никакве хасне, него мора још потрошити на њих купујући меда да их исхрани преко зиме. Ја дакле за вријеме ројења вјештачкога (а то бива недјељу прије природнога ројења) обезматичим једну или двије од тијех вриједних друштава и подсијечем сат са јајима доље, како би пчеле могле лијепо изводити матичњаке по својој природи, да висе доље. Кад правим вјештачке ројеве на лет, онда рој добије матицу од маторке, а маторци додам матичњак из оне племените обезматичене кошнице. Разумије се да сам прије свега посјекао све матичњаке у маторци. Овијем начином облагоућавам ја своја друштва. А осим тога метнем ја у оне племените кошнице по два оквира са трутовским саћем, да би матица залегла доста трутова, који ће оплођавати матице, јер племенитост и вредноћа не стоји само до матице него и до трутова. У осталом пак кошницама гледим, да што мање има трутовскога саћа или ништа, како би већа могућност била да се матице оплођавају од трутова из онвијех племенитих кошница. На оваки начин долазим ја до вредније расе, до културне расе, а по томе и до више меда. Овај је начин лак и нема Бог зна каквога рада око њега. Не троши се вријеме ни мало, јер је сасвијем свеједно посјекао ја у маторци све матичњаке, а само један оставио или мјесто тога једнога матичњака додао други матичњак из које племените кошнице, који ми је већ ту у приправности.

Сврха је дакле овога рада, да дођем до благородне расе пчелиње, а по томе и до веће добити у меду.

А како раде Нијемци? Они узму најлошију кошницу, па је ојачају саћем са леглом, убију јој матицу, па јој додаду из благородне кошнице оквир, са јајима. Али прије него што је додао тај оквир, морао је извадити све оквири са отвореним леглом из ње, да не би пчеле извеле матичњаке из тога легла, јер он хоће из легла племените кошнице, да изведе матичњаке. Дакле мора све саће са отвореним леглом из неблагородне кошнице извадити напоље, па намјесто њих додати оквири са саћем са затвореним леглом. Па онда кад пчеле на саћу из племените кошнице изведу матичњаке, и кад ти матичњаци буду зрели и матице их изнутра почну погризавати, онда пчелар један по један вади напоље и из њих пушта ма-

тице у мале кошнице за запаћање матица. Те мале кошнице имају три мала оквира са малим друштвом и пчелар кад му треба матица, вади из њих матице.

Нека се овај посао испореди са послом, како ми радимо, како смо мало час споменули, онда ће се видјети при којем се послу више траћи вријеме и који посао више користи донаша.

Треба знати да стоји и до тога племенитост матице, које су је пчеле отхраниле. И то до тога дакле стоји ко храни и по томе како храни матицу. Да ли матицу племениту храни њено племенито друштво или пчеле из неплеменитог друштва. Испоредите како Нијемци поступају при овом послу, и како сам ја мало час казао, како поступах при овом послу, па ће вам бити ова ствар јасна. Посао је њемачки комплициран и захтијева доста времена, па опет не одговара захтијевима, да се дође до племените матице, а наш је посао прост, једноставан и потпуно одговара захтијевима свијем да се дође до потпуно племените матице. Посао је њемачки просто траћење времена и играчка, мјесто које би се могао озбиљнија и кориснија посао обавити.

Па онда још њеки Нијемци облагорођавају своја друштва из онијех друштава племенитих, којима пчеле имају дуже рилице него што имају остала друштва. Мјере пчелама рилице, траће вријеме, просто играју се. А зашто траже пчеле с дужом рилицом? Зато да могу пчеле и из црвене дјетелине сабирати мед, јер у њој дубоко у чашици стоји нектар, до којег не може рилица обично пчелиња досијети. Рилица од бумбара допре до нектара црвене дјетелине, па ипак бумбари са стране цвијета пробуше рупе, кроз које лакше досију рилицом до нектара. Па на те рупе онда и пчеле могу да сабирају нектар. Па нашто онда читава играчка. Избором гледати да се дође до пчела са дужом рилицом држим да је играчка, кад су у нашим крајевима осим црвене дјетелине све биљке удешене за рилицу пчелињу. Врба, репица, багрена, еспарзет, бијели босиљак, вријесак, све су то биљке, из којих пчеле са неуморном журбом сабирају мед и које подижу радиност, вредноћу и чистоту у пчели. Кад изнесеш своје кошнице на бијели босиљак, па кад је медовит, онда постану сва друштва племенита, благородна. Не зна се које је вредније од којег. Друштва се дакле најбоље облагорођавају т. ј. постају вреднија и вреднија, кад их износимо на бујну пашу. На бујној пашу и матица, која је преко мјере легла, постаје умјерена. Бујна паша дакле подиже и облагорођава друштва. Не траћимо дакле златно вријеме, употријебимо га на какав други користан рад, а оканимо се мјерења рилица у пчела и облагорођавања матица на онај њемачки компликован начин, којим траћимо узалуд златно вријеме, јер најбоље је српски пчелар погодио како се облагорођавају друштва изрекавши мудрост своју у оној реченици „на ссовини роди мед“.

(Свршаће се).

Јов. Живановић.

Пабирци.*

— Један американски пчелар тврди, да пчелиња јаја кад се у јесен са саћем изваде, па оставе на страну, па се на пролеће опет метну са саћем у рој у кошницу, да ће се из њих излећи ларве. Така је животна снага у њима. И кад је хладноћа на 0° не пропадну.

— У Америци шаљу и јаја пчелиња у саћу од племенитих друштава поштом. Кад приспију така јаја на одређено мјесто, ваде се из ћелица пчелињих и мећу у матичњаке, из којих се излегу матице.

— У оној земљи, гдје се више шећера једе, људи су и здравији, снажнији, љубазнији и услужнији, задовољнији, пријатељскији. У Америци и Енглеској потроши се од главе 80 фунти шећера, а у Њемачкој само 33 фунте. У Аустралији 34 фунте, у Русији 20 фунти, а у Италији само 7 фунти.

— Од сто крушака са једнога дрвета деведесет и пет развије се из цвијета у плод преко пчела, а пет преко бумбарова и других инсеката.

— Кад покријемо дјетелину или какву другу биљку мрежом, цвјетаће така покривена биљка колико дуже од оне, која није била покривена, јер ишчекива пчеле ради оплођења.

— Нове српске земљорадничке задруге основане, од суда потврђене и у службеном листу обнародоване у Грабовцу — Салки (Толњанска жупанија) и у Потпорују (Тамишка жупанија).

— Српска земљорадничка задруга у Перјасици је основана, судски потврђена и службено обнародована, те је и рад свој почела.

* Под знаком — сабира пабирке уредник „Српскога Пчелара“.

Одговори од уредништва.

Госп. А. Б. В. у Благају. Махните се конструјисања нове кошнице. Американка је баш најподеснија за пренашање. Американке удешене за сабирање меда не смију се ројити. Ви пуштате од маторке по 5—6 ројева. Тако не ћете никад доћи до меда. Маторке, које сте одредили за ројење, не смију више дати ројева него само један. Ројити морате вјештачки, кад хоћете увелико да пчеларите. Како се вјештачки роји, писано је у више маха у прошлим годинама „Српскога пчелара“. Ханеманова се решетка меће, кад је осредња паша. Друштва морају увијек бити јака ишчекујући пашу. Читајте „Српски пчелар“. Тамо ћете наћи како ћете удесити Ханеманову решетку.

О Г Л А С

У Австро-Угарској најстарија трговина са пчелама Барона Ротшица у Вајкселбургу у Крањској шаље свој ценовник на српском језику свакоме на захтевање бадава, а по јефтину цену шаље франко Ђерзонке, плетаре, ројеве, истресаљке и све справе пчеларске. Адреса :

Handelsbienenstand, BARON ROTSCHÜTZ
zu Weixelburg in Krain.

3—5

О Г Л А С. Вешт пчелар, који се разуме и у виноградарству, може добити место са **1200** круна годишње плаће.

УПРАВА СРПСКЕ ПЧЕЛАРСКЕ ЗАДРУГЕ у РУМИ.

О Г Л А С. Имам на продају **3000** комада липа из семена однегованих 3—4 цм. дебелих у просеку, уз цену од **20—32** филира.

ТОМА ОКРУГИЋ, мерник.

За све што се тиче администрације од 1. јануара 1903. треба се обраћати на „Српску пчеларску задругу у Руми“. Рукописе, књиге и листове у замену и друго што се тиче уредништва, треба шилати на: Уредништво „СРПСКОГА ПЧЕЛАРА“ у Карловце.

Власник и издавалац Српска Пчеларска задруга у Руми.

Штампа Српске Манастирске Штампарије. 1908.